

Visuelt Gymnasium Horsens

- en talentordning

Projektbeskrivelse

2020-23

KOMPETENCER FOR FREMTIDEN

Hvis Danmark fortsat skal kunne profilere sig internationalt som en kreativ og innovativ nation, skal der ske noget nyt. Erhvervslivet og de videregående uddannelser efterspørger selvtænkende individer, der har evnen til at udtrykke sig og tænke hypotetisk.¹

Det er i høj grad kompetencer for fremtiden, vi skaber grobund for med et tilbud som Visuelt Gymnasium Horsens. I denne proces tilegner de unge sig en stærk stemme og konstant refleksion i foreningen af teori med praksis. De kan udtrykke det, de fleste kun kan tænke; en egenskab, som ofte er en forudsætning for problemløsning.

DET BEGYNDER MED EN TANKE OG EN VISUALISERING

Unge skal tilbydes muligheden for at udvikle deres visuelle talenter så tidligt i livet som muligt. Det er drivkraften bag Visuelt Gymnasium ordningen (herefter: VIGY ordningen) i Horsens. Ordningen er den eneste af sin art, hvor eleverne går på en tre-årig gymnasieuddannelse sideløbende med en visuelt-kreativ uddannelse på Billedskolen Horsens.

Et unikt tilbud

VIGY ordningen er en talentordning for de gymnasieelever, der på længere sigt ønsker at søge ind på design-, arkitekt- eller kunsthøjskoler – eller som simpelthen ønsker et alternativt perspektiv på deres skolegang i gymnasiet. VIGY ordningen er for alle. For de bogligt stærke, for de bogligt svage, for de rastløse, de ordblinde og de andre helt almindelige unge. VIGY ordningen er udviklet og drevet af Billedskolen Horsens, der gennem mange år har arbejdet parallelt med den nyeste forskning inden for kreativitet og innovation, men ud fra en praksisbaseret læringsproces, hvor *trial and error* og konstruktiv kritik er i fokus. Og det virker. Visuelt Gymnasium er et yderst velfungerende koncept, der burde udbydes flere steder i landet, så vores unge med visuelt talent kan udforske deres fulde potentiale.

Tidligere prorektor v. Arkitektskolen Århus, Trine Berthold, er en af de fagpersoner, der stiller skarpt på vigtigheden af at udvikle sit visuelle sprog: *"Sidder man i en gruppe og skal løse et problem [...], så er det altid den, der tager blyanten, som har magten. For så kan man skitsere et overblik, en vej frem,*

¹ Rune Gade: "Tæller kunsten?", i BÅDE-OG, 2016

*en tråd igennem det hele – og der bliver altid kigget på den streg – den har en værdi. Og dét sprog synes jeg er ret vigtigt og ret undervurderet i vores samfund”.*² Gennem Trine Bertholds ord bliver det tydeligt, hvordan det at tegne og visualisere er en evne, der er en forudsætning for kommunikation i rigtigt mange sammenhænge.

HVAD ER VISUELT GYMNASIUM HORSENS?

VIGY ordningen har eksisteret siden 2013. Talentordningen, der organisatorisk kan sammenlignes med Team Danmark-ordningen, drives og faciliteres af Billedskolen Horsens under Horsens Kommune. Den er et tilbud til alle elever på gymnasiale uddannelser i Horsens og de omkringliggende kommuner. Der er p.t. en årlig brugerbetaling på ordningen på 13.000 kr. og eleven kan opsiges med tre måneders varsel. Der eksisterer samtidig en fripladsordning.

Ordningen er en treårig model, hvor de studerende årligt modtager 240 timers undervisning i kreative fag som design, arkitektur og kunst ved siden af deres studier på gymnasiet. Som et stærkt fundament for at kunne begå sig i disse fag, lægges der stor vægt på tegning og andre former for visualisering, der styrker elevernes forudsætninger for idégenerering og kritisk refleksion over deres eget materiale.

VIGY ordningen bygger oven på Billedskolen Horsens’ erfaringer gennem 21 år. Vi arbejder målrettet med at introducere dem til den billedverden og det visuelle sprog, der burde være den naturlige efterfølger til den typiske børnetegnings tilstræbte virkelighedsgengivelse. Dette “nye” tegnesprog har potentialet til, at det kan bruges resten af livet.

VIGY ordningens undervisning foregår på Kulturstationen i Horsens midtby og til dels i Billedskolens lokale på Horsens Kunstmuseum. Førstnævnte undergår over de kommende år en større ombygning. Ombygningen indebærer en fuldstændig nytænkning af de lokaler, der fremover skal deles af Billedskolen, herunder VIGY ordningen og den tilstødende folkeskole, hvilket i praksis betyder markant bedre faciliteter for ordningen.

VIGY ordningen er den eneste af sin slags i Danmark, hvor en perspektivrig visuelt-kreativ grunduddannelse nytænkes i tæt parløb med en almen tre-årig gymnasial uddannelse.

FAKTA

- I 2020 er 24 elever fordelt på tre årgange. Hvert år starter i gennemsnit otte elever.
- Der er ingen optagelsesprøve på ordningen.
- VIGY ordningen har en fin geografisk placering og har igennem årene ikke kun tiltrukket unge fra Horsens Kommune, men også fra Odder, Juelsminde, Fredericia og Aarhus Kommuner.
- Undervisningen foregår to morgener i ugen (i lighed med Team Danmark) og derudover i 10 weekender fordelt over året.
- Der er i alt fire faste undervisere på ordningen. Ved særlige forløb i arkitektur, storytelling, fotografi m.m., undervises eleverne af gæstelærere, der arbejder med disse fagfelter til hverdag.

² Trine Berthold i videoen: Visuelt Gymnasium Horsens, Youtube d. 5. maj 2015

BAGGRUNDEN FOR EN VISUEL TALENTORDNING

Verden er visuel. Ud af de svimlende mange millioner sanseindtryk, vi modtager i sekundet, er langt de fleste visuelle. Det påpeger Hans Henrik Knoop, medlem af VIGY ordningens advisory board og forsker i læring og kreativitet. For at kunne navigere i en sådan verden må børn og unge tilegne sig det visuelle sprog, de må simpelthen opnå *visual literacy*: evnen til at læse, fortolke og ikke mindst udtrykke sig gennem billeder. Det er der efterhånden en del, der har fået øjnene op for. Specifikke tiltag som folkeskolereformens *åben skole*, men også mere generelle strømninger i samfundet har skabt en øget opmærksomhed på visuel-kreativ læring – såvel på skole- og uddannelsesområdet som i erhvervslivet. Der er med andre ord momentum og grundlag for at skabe en stærkere visuel "fødekæde", så de unge, der har interessen, lysten og evnerne til at arbejde med det visuelle sprog, får mulighed for at gøre det gennem hele deres opvækst.

På VIGY ordningen er evnen til at visualisere sine idéer et kardinalpunkt, men det er ikke det hele. Visualisering og konstant refleksion er to komponenter, der hele tiden følges ad. Eleverne trænes fra begyndelsen i at være omstillingsparate og forholde sig fagligt refleksivt frem for følelsesmæssigt til deres egne og hinandens arbejder.

Identitetsdannelsen

I tiden efter grundskolen formes de unges identitet; her får de nye impulser og oplevelser, og de begynder at kunne se tingene i et professionelt perspektiv. Derfor kan betydningen af netop dette led i den visuelle fødekæde ikke understreges nok. Fælles for de studerende på VIGY ordningen, uanset hvad de kommer med i bagagen, er et ønske om at styrke egne visuelt-kreative kompetencer og samtidig udvikle sig på et personligt plan. Blandt eleverne på ordningen er både bogligt stærke, ordblinde og unge, for hvem gymnasiet ville være enten for nemt eller for svært - hvis ikke de havde muligheden for at gå på VIGY ordningen. Dyrkelsen af det visuelt-kreative er en vigtig del af disse unges identitetsdannelse og motivation for at uddannes i gymnasiet.

EN UNDERVISNING, DER SIKRER PERSPEKTIV

VIGY ordningen tilbyder en unik undervisning, der sætter de centrale faglige kompetencer i kontekst ved at kombinere teori med praksisbaseret læring. Formålet er således både at udvikle elevernes visuelle sprog og herigennem sikre kreative og innovative kompetencer – og at præsentere eleverne for nogle af de fagmiljøer, man finder i den kreative branche. Dette opnås dels i kraft af de dygtige fastansatte undervisere, dels gennem inddragelse af professionelle gæsteundervisere, en lang række virksomhedsbesøg og flere praktiske samarbejder med andre aktører, herunder Horsens Kommune.

VIGY ordningens tilgang til undervisningen sikrer en profil med blik for det hele menneske. Ordningen klæder således ikke kun eleverne på rent fagligt ved at forberede dem på deres videre færd i uddannelsessystemet, inden for eksempelvis arkitektur eller design – men også i et dannelsesperspektiv. En af de fagpersoner, der har mærket elevernes udvikling på VIGY ordningen er tidligere rektor ved Horsens Gymnasium, Jens Skov, der udtrykker det sådan: *"Vi oplever, at de elever, vi har på Visuelt Gymnasium, er ret langt i deres identitetsdannelse. [...] De får en robusthed, fordi de er vant til at præsentere sig selv [...] og de er vant til at reflektere over, hvilken rolle de har, og hvilken rolle deres faglighed har. [...] [...] de har knækket koden omkring det at anvende viden og skabe noget nyt."*

Undervisningen på VIGY ordningen udfordrer eleverne på det personlige plan ved hele tiden at udvide deres perspektiv på, hvordan de som individer indgår i et samspil med omverdenen. At eleverne gennem undervisningen lærer at se sig selv og deres arbejde i en relevant kontekst fungerer som et supplement til gymnasieuddannelsernes akademiske tradition.

Det rigtige miljø

Tanken om, at talentfuld er noget, man bliver i bestemte miljøer, er en del af VIGY ordningens DNA. Én af de forskere, der har arbejdet med talentfulde miljøer, er Lene Tanggaard, rektor ved Designskolen Kolding og forsker i kreativitet. Tanggaard fremhæver, at vi for at opdyrke et stærkere kreativt vækstlag skal fokusere på at skabe "organisationer, hvor alle kan lykkes".³ I denne relationelle gentænkning af talentbegrebet får talenter mulighed for at bringe egne kompetencer i spil sammen med andre. Ved at fokusere på talentfulde miljøer frem for talentfulde individer understreges de dynamiske og processuelle dimensioner ved begreber som talent, intelligens og ekspertise, og fokus skifter fra det 'rå talent' til motivation og læring. Denne forståelse går igen i den helt gennemgående italesættelse af processens vigtighed over for det færdige produkt.

Det er helt centralt for VIGY ordningen at skabe en organisation, hvor alle kan lykkes – et miljø for unge, hvor læring, tillid og ansvar kombineret med konkurrence og fællesskab sikrer udvikling for alle. Dette syn på udvikling og pleje af talent gør VIGY ordningen til en dynamisk medspiller på det visuelt-kreative læringsområde.

Det handler om at udforske

VIGY ordningen drives ud fra en række dogmeregler baseret på læringsteoretiske overbevisninger. Skitsering er startskuddet til enhver visuel undersøgelse, fejl er et andet ord for læring og den kreative proces ligner sig selv uanset hvilket medie vi beskæftiger os med.

VIGY ordningen er et læringsfællesskab, hvor eleverne kan prøve deres idéer og tanker af. Eleverne skal se, lytte, turde, lære og forstå. Det handler om at skabe et rum, hvor der bliver knækket koder, og hvor det at præstere noget færdigt meget sjældent er første prioritet.

Eleverne på VIGY ordningen lærer på en måde, hvor de anvender det de har lært hele tiden. Og det er også et resultat af, at eleverne lige præcis ikke blot afleverer et færdigt produkt, når de har løst en opgave. Med til det færdige produkt hører en proces af skitser, mindmaps og kasserede idéer, og det er i lige så høj grad på dette materiale, eleverne skal modtage deres kritik. Noget, vi sjældent ser i gymnasiet, hvor skitserne til den danske kronik ikke vedlægges ved aflevering.

³ Lene Tanggaard: "Det handler om mere end talenter", i *Talent*, vol. 2, 2016.

Dialog frem for bedømmelse

VIGY ordningen har ingen optagelsesprøve, selvom det er almindeligt udbredt på andre af landets talentskoler. Her skal alle de elever, der ansøger om plads, have mulighed for at benytte tilbuddet.

I sammenhæng med den udeblivende optagelsesprøve står fraværet af karakterbedømmelser af elevernes arbejde. Gennem kollektiv feedback på elevernes individuelle udvikling skabes der fokus på den enkeltes udvikling i et procesorienteret perspektiv. Kritik gives ikke alene med udgangspunkt i færdige produkter, men i høj grad ud fra den proces, underviserne får indblik i gennem elevernes skitser. Denne udveksling er ifølge kreativitetsforskningen i høj grad med til at avle kreativitet og motivationen til at skabe.⁴

En stor del af den udviklende dialog foregår naturligvis løbende i undervisningen. Hvert halvår afsættes derudover undervisningstid til gennemgange af elevernes arbejde. Gennemgangene er en vigtig kollektiv refleksion mellem to undervisere og eleverne. Eleverne danner gennem denne dialog med deres undervisere en robusthed, idet de i eget og andres påhør modtager kritik og håndterer denne kritik med en faglig distance og med mulighed for at stille spørgsmål.

POTENTIALE

Visuelt Gymnasium Horsens har i kraft af sit stærke netværk bestående af en række kompetente kulturpersoner og flere anerkendte videregående undervisningsinstitutioner skabt et solidt fundament for en nytænkt talentordning, der kan fungere som modelforsøg for lignende ordninger.

Formanden for kommunens Kultur- og Civilsamfundsudvalg, Jakob Bille, har betegnet Billedskolen Horsens med VIGY ordningen som en central spiller i satsningen på Horsens' ungekultur.⁵ Ud fra et lokalt perspektiv bidrager VIGY ordningen især til at styrke en visuel kultur i Horsens Kommune, som naturligt støtter op omkring Horsens som en levende kultur- og eventby – og en by, der vægter sine talenter højt. Visuelt Gymnasium Horsens har skabt et visuelt-kreativt lærings- og produktionsmiljø i byen, hvor elevernes høje faglighed er af stor værdi i lokale samarbejder med Wall of Sound festival, Horsens Middelalderfestival, MærkByen og andre kommunale events og afdelinger. Herudover involveres eleverne gennem Tegnefestival og DM i Tegning i Billedskolen egne store projekter.

⁴ Lene Tanggaard og Christian Stadil: I bad med Picasso - sådan bliver du mere kreativ, 2012.

⁵ Jakob Bille i SPOT Horsens, Artikel: Lokalt fokus på talentarbejde belønnes af Kulturministeriet, 2019.

I et nationalt perspektiv har VIGY ordningen et klart potentiale som videnscenter og modelforsøg. Med Slots- og Kulturstyrelsens bevilling af 210.000 kr og en status som talentmiljø er VIGY ordningen for alvor kommet på landkortet. Det vil i den forbindelse være oplagt at tilknytte følgeforskning, som kan dokumentere effekten af ordningen. En udbredelse af ordningen kan således være med til at højne niveauet på landets kunst-, design-, arkitekt- og animationskoler. Den vil derudover kunne bidrage til at styrke erhvervslivet i en bredere kontekst, dels ved at udstyre unge med et kompetencesæt, der matcher fremtidens krav om kreativitet, innovation og nytænkning, dels ved at fremme et større kreativt vækstlag.

ORGANISERING

VIGY ordningen drives og faciliteres af Billedskolen Horsens og er dermed organisatorisk en del af Horsens Kommune. Leder af VIGY ordningen er billedskoleleder, Jannik Broz. Talentordningen er i dag et tilbud til elever på alle byens gymnasiale uddannelser. Horsens Kommune støtter ordningen med selvstændige lokaler på Kulturstationen (der også fungerer som elevernes atelier), ligesom ordningen har lokaler på Horsens Kunstmuseum. Kulturstationen er betegnelsen for en fælles matrikel for en folkeskoles faglokaler samt byens fire selvstændige kulturskoler, der har fælles administration.

VIGY ordningen har sit eget advisory board, der sikrer konceptet sparring, herunder:

Anders Morgenthaler, tegner, forfatter og filminstruktør

Trine Berthold, arkitekt og tidl. prorektor for Arkitektskolen Aarhus

Lone Dalsgaard André, tekstildesigner og prorektor for Designskolen Kolding

Hans Henrik Knoop, lektor på DPU, forsker i positiv psykologi med fokus på bl.a. læring og kreativitet

Repræsentanter fra byens gymnasier

Ordningen blev i de første år støttet af Insero Horsens og er i dag økonomisk uafhængig, drevet af brugerbetaling. Samarbejder med Horsens Gymnasium, Designskolen Kolding, Arkitektskolen Århus og Horsens Kunstmuseum, var i ordningens begyndelse meget værdifulde spadestik. I dag er samarbejder fortsat en stor del af ambitionen for ordningen.

KOMMUNIKATION OG FORMIDLING

VIGY ordningens fremtidige udvikling og tilslutning er selvsagt afhængig af en strategi for formidling af ordningen. Den overordnede kommunikation bliver målrettet potentielt kommende elever, hvorfor målgruppen er eleverne i lokalområdets 8.-10. klasser på grundskoler i Horsens Kommune - samt kreative efterskoler i samme geografiske område. Et af de vigtigste tiltag i denne lokale fødekædetænkning er, at der fortsat tilbydes prøvepraktik på VIGY ordningen i uge 5 hvert år for 8. og 9. klasse-elever. Her tilrettelægges tre dages undervisning, der illustrerer, hvad VIGY ordningen kan tilbyde. Praktikken er populær og tæller ofte mellem 20-30 deltagere. Ordningens indhold kommunikeres desuden gennem undervisningsforløb til udskolingernes valghold i Billedkunst og Håndværk og design. VIGY ordningen er desuden til stede på den årlige Uddannelsesmesse i Forum Horsens, hvor op mod 200 interesserede besøger VIGY ordningens stand - og alle Åbent Hus-arrangementer på byens gymnasier.

Kommunikationen af VIGY ordningen skal nå ud til eleverne, enten direkte eller via en vejleder. Vi når potentielt nye elever gennem høj aktivitet på vores Instagram- og Facebook-konti, hvor billed- og videomateriale bedst illustrerer ordningens potentiale. Formidlingen til vejlederne sker gennem

gymnasiernes officielle beskrivelser og Billedskolen Horsens' og VIGY ordningens hjemmeside, der moderniseres i 2020.

RELEVANTE LINKS

TV2 Østjylland: Specielt gymnasie gavner de kreative sjæle. Publiceret 23. februar 2020.
https://www.tv2ostjylland.dk/aarhus/specielt-gymnasie-gavner-de-kreative-sjæle?v=1_ri56dzha&fbclid=IwAR3rT8_SUVICPIVdvoBTcDD46jhCcYfMI8gjY79WOiUO6IkQWI4I9PLIL2A

SPOT Horsens: Lokalt fokus på talentarbejde belønnes af Kulturministeret. Publiceret maj 2019.
<https://www.spothorsens.dk/lokalt-fokus-paa-talentarbejde-beloennes-af-kulturministeriet/>

Horsens Folkeblad: Elever fra Visuelt Gymnasium brager ind på drømmeuddannelser. Publiceret 15. oktober 2018.
<https://hsfo.dk/artikel/elever-fra-visuelt-gymnasium-brager-ind-p%C3%A5-dr%C3%B8mmeuddannelser>

Visuelt Gymnasium Horsens - Den som tager blyanten har magten. 5. maj 2015.
<https://www.youtube.com/watch?v=dBqSeMk0UDc>

Visuelt Gymnasium Horsens - Officiel Facebookside.
<https://www.facebook.com/groups/vigyhorsens/>

Visuelt Gymnasium Horsens - Officiel Instagramkonto.
<https://www.instagram.com/visueltgymnasium/?hl=da>

Billedskolen Horsens - Officiel hjemmeside.
http://www.billedskolenhorsens.dk/monedens_billederpause.htm

ÆLDRE ARTIKLER

Østbirk Avis: Bliv kreativ student på Visuelt Gymnasium. Publiceret 12. december 2012.
<http://oestbirk-avis.dk/bliv-kreativ-student-p%C3%A5-visuelt-gymnasium>

TV Syd: Horsens får Visuelt Gymnasium. Publiceret 29. april 2013.
<https://www.tvsyd.dk/horsens/horsens-far-visuelt-gymnasium>